

# Førsteopponentens innlegg

## Louise Mønster

Louise Mønster er ph.d. og lektor ved Institut for Kultur og Globale Studier, Aalborg Universitet. Hun har blant annet utgitt *Ny nordisk. Lyrik i det 21. århundrede* (2016), *Mødesteder. Om Tomas Tranströmers og Henrik Nordbrandts poesi* (2013) og *Nedbrydningens opbyggelighet. Litterære historier i det 20. århundredes nordiske modernistiske lyrik* (2009) samt en lang rekke antologier og artikler om dansk og nordisk litteratur. Louise Mønster er redaksjonsmedlem av litteraturtidsskriftene *Passage* og *Nordisk poesi. Tidsskrift for lyrikkforskning*.

[louise@cgs.aau.dk](mailto:louise@cgs.aau.dk)

Det har været en lærerig og spennende opplevelse at læse Mads Breckan Claudis afhandling *Bakover, nordover og framover. Framskrittstro, høvdingkult, vitenskap og geografi i og omkring Kristofer Uppdals lyrikk*, og jeg har derfor også set frem til dette forsvar for ph.d.-graden og til muligheten for at diskutere afhandlingen med doktoranden. Afhandlingen er en lang og diger monografi på ikke mindre end 419 tætskrevne sider, som drøfter Kristofer Uppdals lyrik fra årene 1915–1920 i lyset af datidens intellektuelle og populærvidenskabelige diskurser. Som doktoranden selv formulerer det, er den overordnede målsætning med afhandlingen «å undersøke hvordan Uppdal i sin diktning framstiller både diktningen, dikteren og landet som nøkkelaktører i en åndelig, nasjonal og sivilisatorisk utvikling, og hvordan hans diktning tar form av et bidrag til den samme utviklingen» (10).<sup>1</sup> Det er således Uppdals dialog med og digteriske bidrag til samtidens forståelse af nationens, historiens og menneskedens utvikling, der står sentralt i undersøgelsen.

Claudis afhandling vidner om et meget seriøst og grundigt arbejde ikke blot med Uppdals samlinger *Snø-rim* (1915), *Solbløding* (1918) og *Altarelden* (1920), men også med afdækningen af de samtidige naturvidenskabelige og ideologiske diskurser, der har været med til at forme Uppdals digtning og præget datidens læsere. I bedømmelsesudvalget har vi været imponeret over det interessante undersøgelsesarbejde, som doktoranden har foretaget i forhold til datidens presse og særligt *Aftenpostens* dækning af vigtige historiske, kulturelle og naturvidenskabelige begivenheder i det tidlige 1900-tal. Hertil kommer, at afhandlingen demonstrerer et indgående kendskab til receptionen omkring forfatterskabet og fører en oplagt diskussion med denne, hvor Claudi forsøger at supplere og korrigere tidligere tilgange og her især positionerer sig i forhold til Vigdis Ystads studier. Overordnet

1. Hvor intet andet er angivet, refererer sidehenvisningerne til Mads Breckan Claudis afhandling *Bakover, nordover og framover. Framskrittstro, høvdingkult, vitenskap og geografi i og omkring Kristofer Uppdals lyrikk*, Institutt for lingvistiske og nordiske studier, Universitetet i Oslo 2016.

mener doktoranden, at man nok i læsningen af Uppdals prosa har været opmærksom på det politiske og sociale, men at det har manglet i læsningen af lyrikken, hvor en modernistisk og ekspressionistisk optik har været dominerende (17). Doktoranden argumenterer for ikke alene at fokusere på digtenes subjektive ekspression, men også på deres 'udadrettede kommunikation' og dermed gøre «den kommunikationssituation som dikteren befandt sig i [...] til en hermeneutisk ressurs i diktlesningen» (36).

Afhandlingens teoretiske ræsonnement hviler på en antagelse om, at bestemte aktuelle diskurser har formet, men ikke determineret Kristofer Uppdal og hans tekster, ligesom de har styret, men ikke determineret, samtidens læsere (62). Doktoranden plæderer med andre ord for en historisk lyriklæsning, som, han også mener, er i tråd med Uppdals eget syn på digtningen (47). I bedømmelsesudvalget vurderer vi denne tilgang positivt, for så vidt som den tydeligvis bidrager med ny og vigtig information til forståelsen af Uppdals lyriske forfatterskab, men den har også en slagside, idet den ofte indebærer en tilsidesættelse af digtenes æstetiske potentiale. Den teoretiske referenceramme er diskursanalytisk og historisk-kontekstualiserende og bygger på bl.a. Mikhail Bakhtin, Michel Foucault, Stephen Greenblatt og Peter Barry. Mere specifikt arbejder doktoranden i forlængelse af Barry med det, han kalder 'dybe' kontekster med fokus på samtidens historiesyn, dens høvedingedyrkelse og den videnskabelige udforskning af de arktiske egne (58–59).

Dette fokus bevirker, at afhandlingen på én gang forekommer bred og smal. Bred fordi der vitterligt er meget udenomslitterært stof, der inddrages i læsningen af det lyriske forfatterskab, men også smal fordi dette stof hentes fra en ret begrænset national og epokal kontekst. Claudis fravalg af udsyn til videre internationale strømninger som f.eks. modernisme, ekspressionisme og vitalisme samt ikke-norske forfatterskaber som f.eks. Walt Whitman og Johannes V. Jensen bevirker, at projektet lukker sig om en national, faktisk kontekst. Og efter læsningen af afhandlingen føler man sig (og måske i særlig grad når man som jeg er dansker) ikke blot særdeles velindført i den del af den norske folkesjæl, som dyrker den nordnorske natur og en tro på det store menneske, der skal gå forrest i udviklingen, der fører mod nye fremskridt for folket og nationen, men også lettere klaustrofobisk indelukket i et tankeunivers, der skærmer sig imod påvirkninger fra andre steder og tider. En følelse, som forstærkes af afhandlingens voluminøse omfang og af det forhold, at Claudi gentagne gange slår de samme pointer fast. Grundighed er som bekendt en dyd, men der er ingen tvivl om, at det ville have gjort denne i øvrigt meget velkrevne afhandling godt, hvis den var blevet forkortet betragteligt, og der var blevet ryddet ud i en del af de ekskurer og den redundans, som præger den.

Opsummerende skal det dog understreges, at det er bedømmelsesudvalgets vurdering, at der er tale om et seriøst, dybdeborende og interessant studie af Kristofer Uppdals lyrik, som anlægger givende synsvinkler på Uppdals digtning og bidrager til forskningen især med henblik på afdækningen af den samtidige konteksts betydning for forfatterskabet. Denne anerkendelse af doktorandens arbejde er derfor også vigtig at have in mente, når jeg nu vil gå videre til at rejse diskussion om nogle af afhandlingens valg og fravalg såvel som af dens specifikke læsninger. Doktoranden er selv velvidende om mange af de potentielle indvendinger, som man kan fremføre mod den måde, han griber sin beskæftigelse med forfatterskabet an, og i de teoretiske og metodiske kapitler, som indleder afhandlingen, forsøger han også at tage forbehold herfor. Ikke desto mindre er der en række i ordets bogsta-

velige forstand diskutabile prioriteringer, som jeg gerne vil benytte denne anledning til at tage op. I særlig grad ønsker jeg at diskutere Claudis syn på lyrik og lyriklæsning og de konsekvenser, dette har for hans tilgang til Uppdals digte og herunder for prioriteringerne i de enkelte læsninger. Mine spørgsmål er først af generel karakter, derpå bliver de mere specifikke, idet jeg ønsker at drøfte læsningerne af «Haaløyske Sonettar» og «Isberget».

I

Det første punkt, jeg gerne vil diskutere, angår det opgør med og den kontrastering til en formalistisk og nykritisk tilgang til lyrik, som afhandlingen repræsenterer. Claudi har en intention om at nærme sig lyrikken «som historisk sjanger og som historisk situert språklig ytring» (30), hvilket han skriver i modsætning til den lyrikforskningstradition, som formalismen og nykritikken har affødt, og i Norge mere specifikt til en stærk indflydelse fra Atle Kittang og Asbjørn Aarseths *Lyriske strukturer* (1968). Claudi beklager, at digterpersonen er forsvundet ud af lyrikforskningens horisont og med dette muligheden for at læse digtet som et specifikt jugs historisk specifikke ytring. Han mener, at digtets betydningspotentiale som konsekvens bliver stærkt reduceret (35), hvorfor han vil løse digtet «fra sin universalistiske tvang» og åbne det «mot det singulære, mot det historiske, mot konteksten, kort sagt: mot verden» (36). Tilsvarende hedder det om den lyrikforskning, der ligger i forlængelse af den formalistiske og nykritiske tradition, at «tolkningene [...] tvinges i retning av transhistoriske følelsesuttrykk eller universelle sannheter eller erfaringer» (51). Det er ikke alene et kraftigt farvet ordvalg, man kan også mene, at det er noget karikeret. Hvad er det for en tvang, og hvor kommer den fra? Og gives der en dækkende beskrivelse af den lyrikforskningstradition, som doktoranden positionerer sig i forhold til, eller er det en forsimplet version af den? Eksempelvis kunne man spørge, om nykritikerne reelt kan klandres for at være anti-historiske, eller om det ikke er vigtigt at slå fast, at det er en bestemt form for biografisk læsning, nykritikken gør op med. At den også selv er udtryk for en historisk situationeret reaktion mod en dominant biografisme og mere præcist et opgør med den såkaldt intentionelle fejlslutning, altså med tendensen til at lade forfatterens udtrykte hensigt med sit værk være styrende for læsningen?

Jeg er selvsagt ikke uenig i at, der er en stor forskel på Claudis og nykritikernes måde at læse digte på, og jeg har også stor sympati for en digtlæsning, der på én gang rækker ind mod digtets egen verden og ud mod den ydre virkelighed. Det, jeg opponerer imod, er tendensen til en ukritisk gentagelse af en forsimplet udlægning af en nykritisk tilgang som decideret anti-historisk. I Cleanth Brooks' *The Well-Wrought Urn* (1947) kan man bl.a. læse passager som: «Vi tvinges naturligvis altid til at bevæge os uden for digtet for at forstå de betydningsenheder, som er digtets fundament. [...] Ingen litteraturteori kan gøre digtningen autonom i den forstand, at han benægter, at ethvert digt er rodfæstet i sprog og i en bestemt tids sprog» (Brooks 1962, 116), og Brooks' læsninger, eksempelvis af John Donnes «Canonization» med fokus på digtets paradoksale sprog (ibid. 17ff.), er da heller ikke uden historicitet.<sup>2</sup> Her taler han bl.a. om Petrarca-traditionen; om, hvad ord betød på Donnes tid omkring år 1600, og om hvordan man kan finde beviser for det

2. Jeg citerer fra den danske udgave af Cleanth Brooks (1968): *Poetisk struktur*. København: Munksgaard.

i periodens litteratur, men det er selvfølgelig korrekt, at det historiske ikke på nogen måde er primært.

Også hos T. S. Eliot er der et mere nuanceret syn på forholdet mellem værk og omverden, inklusiv forfatteren, end det stereotype billede af nykritikken indikerer. I Eliots indflydelsesrige litteraturkritiske essay «Tradition and the Individual Talent» (1919) står der bl.a.: «[D]en historiske sansen tvinger et menneske til å skrive ikke bare med sin egen generasjon i blodet, men med en følelse av at hele Europas litteratur fra Homer, og innenfor den hele dets eget lands litteratur, har en samtidig eksistens og utgjør et samtidig system. [...] Ingen dikter, ingen kunstner i noen kunstart får sin fulle mening når han betraktes isolert. Å bestemme hans betydning, hans verdi, er å bestemme hans forhold til de døde dikterne og kunstnerne. Du kan ikke vurdere ham for seg; du må plassere ham blant de døde, for kontrastens og sammenlikningens skyld» (Eliot 1991, 204).<sup>3</sup> Det er ganske givet korrekt, at det er en særlig forståelse af det historiske, som Eliot opererer med, men uden historisk sans er det næppe. Tilsvarende mener jeg heller ikke, at Kittang og Aarseth, som doktoranden formulerer sig i opposition til, er anti-historiske og uden blik for de historiske kontekster, som digtene indgår i (Claudi anklager dem for et «patetisk-abstraherende syn på lyrikken» (35)). Hvis man f.eks. læser deres afsnit om «Eksplansjonslyrikk og konsentrasjonslyrikk» i *Lyriske strukturer* – og det er der god grund til at gøre, bl.a. fordi det, de skriver om Whitman, er oplysende også for dele af Uppdals forfatterskab – så diskuterer de såvel enkelte digteres politiske engagement som profetholdningen mere generelt og trækker her tråde helt tilbage til de hebraiske profetdigtere, over Det gamle testamente og frem til romantikken og den moderne lyrik (Kittang 1998, 236ff.).

I stedet for blankt at afvise en nykritisk, mere æstetisk og formelt orienteret position, vil jeg derfor spørge, om doktoranden kunne forestille sig at have fået noget positivt ud af at gå en mellemvej mellem en autonom og heteronom læsning? Det kunne f.eks. være med inspiration fra Adorno, der ikke kun i *Ästhetische Theorie* (1970), men også i essayet «Rede über Lyrik und Gesellschaft» (1958) insisterer på både lyrikken og samfundet; på såvel det autonome (kunstværket) som det heteronome (det sociale), men bevæger sig anderledes frem, idet han går fra en immanent til en transcendent læsning, dvs. med udgangspunkt i teksten og på dens egne betingelser forsøger at afdække dens sociale karakter.

## II

Samtidig med, at det, som Claudis afhandling viser, bestemt er oplysende, interessant og relevant at rekontekstualisere digtene, vil jeg gerne rejse et andet spørgsmål, nemlig om man kan risikere at bevæge sig for langt i denne retning? Som jeg skal uddybe senere, synes jeg, at der i afhandlingen er en tendens til, at interessen for det historiske bevirker, at Claudis glemmer at læse teksterne genrespecifikt, dvs. med blik for hvad lyrik kan til forskel fra andre genrer, og hvad der sker i selve lyriklæsningssituationen. Er der ikke en fare for, at oplysningen af og fokuset på de dybe kontekster ikke kun kaster nye og spændende perspektiver på digtene, men at de også risikerer at blive for styrende for læsningerne? At de

3. Jeg citerer fra den norske udgave af T. S. Eliot (1991): «Tradisjonen og det individuelle talent» i Kittang et al. (red.): *Moderne litteraturteori. En antologi*. Oslo: Universitetsforlaget.

kommer til at lukke for digtenes *reelt* flertydige indhold og ensretter læsningen i forhold til nogle bestemte, aktuelle diskurser? At være åben for digtenes flersidige betydningspotentiale er for mig at se ikke det samme som at læse efter et ideal om flertydighed og ambivalens, hvilket Claudi eksplicit skriver, at han ikke vil (75). I mange tilfælde kan det være et faktum i digtene selv, som man må respektere.

Spørgsmålet er altså grundlæggende, om afhandlingens stærke historiske fokus bevirker, at læsningerne ikke alene bliver deducerende (i betydningen udledt af kontekstuelle forhold), men også reducerende (i den forstand, at betydningspotentialet indskrænkes). Og om der i så fald i afhandlingens læsninger ikke blot er en anden 'tvang' på færde end den, som Claudi anklager nykritikerne og Atle Kittang og Asbjørn Aarseth for at udøve. Eksempelvis opfatter jeg læsningen af «Bekken» som styret af en på forhånd given kontekstuel viden. Claudi skriver om digtet, at Uppdal her «gjør nasjonen og nasjonens natur- og kulturkrefter til framtidens og framskrittets drivkrefter» (246) samt «bekken er selve grunnlaget for nasjonens gryende vekst og rikdom» (247). Han læser altså digtet ud fra en tanke om nationens fremskridt, som han argumenterer for, står centralt i Uppdals forfatterskab. Mens jeg er helt med på, at det er et digt, som udvikler sig i feltet mellem natur og kultur, det lokale og globale samt det partikulære og generelle, da ser jeg ingen antydning af et nationalt endsige nationalistisk anliggende i digtet. Hvad i digtet selv skulle retfærdiggøre en sådan læsning?

### III

I forlængelse heraf og for det tredje: Hvad er litteraturlæsningen og i vores sammenhæng mere specifikt lyriklæsningen forpligtet på? Er det at læse digtene med sigte på det potentiale, som de og deres ordmateriale i sig selv har, eller er det – som afhandlingen lægger op til – at indsætte og forstå digtene i de historiske rammer, hvorunder de er blevet til? Ja, spørgsmålet er naturligvis problematisk opstillet, for de fleste af os mener sandsynligvis ikke, at det drejer sig om et *enten-eller*, men et *både-og*. Imidlertid kan man mene, at et potentielt problem i hvert fald i nogle af afhandlingens læsninger er, at de har en tendens til at føre mod nogle ret entydige svar på, hvordan digtene skal læses og her opfatter konteksten som den bedste rådgiver. Det har slået mig, hvor tit Claudi skriver, at han tror, at noget *bør* forstås – «det bør (tro- lig) forstås» er en vending man ofte støder på. Min holdning er selvsagt ikke, at det er irrelevant, hvad Uppdal mente og sagde, hvad der kan have inspireret ham, og hvordan han kunne have ønsket at påvirke sin samtid, men jeg mener dog, at god poesi er andet og mere end det, som forfatteren og konteksten dikterer, og at det givende i læsningen af en genre som lyrik i høj grad har at gøre med de mange betydningsmuligheder, som opstår. For mig handler det således ikke så meget om, hvordan noget *bør* forstås, som om hvordan det mest perspektiv- rigt *kan* læses. Og i forlængelse heraf tænker jeg, at det ikke mindst er digtenes særlige formsprog og æstetik, der åbner for dette 'mere'. Også derfor har jeg undret mig over, hvorfor der i afhandlingen er så lidt interesse for digtenes æstetiske og formsproglige aspekter.

### IV

Hvis vi nu forlader de mere overordnede spørgsmål og bevæger os til de konkrete læsninger, da vil jeg gerne først se på «Haaløyske Sonettar» og mere præcist på forhold, der



relaterer dels til digtenes formsprog, dels til stedet – altså til de to elementer, som sonetcyklussens titel også selv fremhæver.

Det er sigende for afhandlingens historisk kontekstualiserende tilgang, at denne er af indholdsmæssig karakter. Imidlertid har de æstetiske former, billedannelserne og versmålene jo også deres historie, som kunne have affødt en vis interesse. I dette tilfælde har vi med en hel cyklus af sonetter at gøre, men intet sted kommenteres sonetformen (kun *en passant* nævnes sonettens «demonstrasjon-konklusjon-struktur» (308)); der er ingen interesse for sonetten og dens historie, for ikke at sige for, hvordan Uppdal bidrager til sonettraditionen. Tidligere i afhandlingens diskussion af lyrik fremhæver Claudi ellers versedelingen som den lyriske genres mest stabile og præcise særtræk (65), hvilket – man kunne tro – også ville afføde en interesse for versene, enjambementerne og enderimene i «Haaløyske Sonettar». Et enkelt sted, nemlig i analysen af «John Klæbo», skal det dog retfærdigvis nævnes, at der er en antydning heraf, idet enderimene på 'ein' ses som en reference til Klæbos hjemsted Glein (297). Men en sådan iagttagelse synes blot at trænge sig på for Claudi, når der som her kan trækkes en faktisk reference. Imidlertid forekommer det mig, at det, der i høj grad bærer sonetterne igennem og styrker den kunstneriske oplevelse af dem, har at gøre med deres æstetisk formelle og herunder lydlig dimension. Ordet 'sonet' er jo etymologisk forbundet med klang og tone, og jeg synes, at det ville have klædt analyserne, hvis de foruden at være indholdsfikserede også havde interesseret sig for digtenes stilistiske, metriske og rimmæssige forhold, som bidrager til sonetternes samlede betydningsdannelse. Uppdal arbejder faktisk meget raffineret ikke blot med brugen af differentierede enderim, hvor de vers, der har mandlig udgang har anderledes emfase, men også med allitteration og assonans – f.eks. i den første sonet «Snølandet», hvor de mange mørke vokaler og dybe konsonanter i de to første strofer formelt understøtter den indholdsmæssige beskrivelse af en mørk verden.

Vender vi os nu mod det topografiske perspektiv, så kunne man savne mere konkretion i analysen. Hvad er Hålogaland reelt for et sted? Hvorfor bruger Uppdal netop dette sted? Og hvordan med det topografiske og kartografiske perspektiv mere generelt: I afhandlingen forbinder Claudi primært den topografiske interesse med det sene 1800-tallet samt en forøget interesse for det lokalhistoriske og folkeminder efter 1900 (326), men er det ikke også en del af det nationalromantiske projekt fra tidligere i 1800-tal, som reaktualiseres her efter Norges udtrædelse af unionen med Sverige i 1905? På side 323 omtales Bjørnson og hans «Fædrelandssang» (1859) som en, der er tidligt ude med at trække forbindelse mellem det nationale og nordlige, men hvor tidligt ude er Bjørnson reelt? Hvis man ser det nordlige som det, der forbinder sig med høje fjelde, sne og is mere generelt, så kunne man også tænke på eksempelvis Henrik Wergeland, hvis «Norges Fjelde (Paa Egeberg)» fra 1838 indledes «Nu ere de kolde, graaskaldede Klipper / Norriges bedste Patrioter», eller Johan Nordahl Brun, hvis digt «Den norske Vinter» fra *Mindre Digte* 1791 indeholder vers som disse: «At trodse Død og Storm og Kulde, / At være fri men Kongen hulde, / Det er den norske Bondes Aand» og «Om Alting fryser her i Norge, / For venskabs Varme tør jeg borge; / Thi der er Ild i Nordmands Bryst», eller måske kan man endda gå tilbage til Petter Dass' «Nordlands Beliggende» i *Nordlands Trompet* fra 1739? Udover at spørge til den konkrete geografi knyttet til Hålogaland og Uppdals relation hertil, vil jeg altså gerne spørge til, om afhandlingens kontekstualisering med fokus på slutningen af 1800-tallet og begyndelsen af 1900-tallet risikerer at afskære sonetcyklussens oplagte forbindelser til det tidligere nationalromantiske projekt.

## V

En anden læsning, som det er afgørende at tage op, er læsningen af «Isberget». Det er utvivlsomt det mest berømte digt i forfatterskabet og også et digt, der har en helt central placering i Claudis afhandling som 'finalelæsningen', der samler afhandlingens tråde og perspektiver. At læsningen er, som den er, er derfor oplagt: Ligesom der i afhandlingen er omkring 70 siders metodisk og teoretisk optakt, inden Claudi vender sig mod forfatterskabets digtsamlinger og skriver: «Med det vender jeg meg til saken» (76), så er der også i dette kapitel 17 siders introduktion til selve læsningen med fokus på den tidligere reception af digtet, mediernes beskrivelse af Titanics forlis og Casparis digt «Dødsseileren», hvorefter der står: «Så endelig til saken» (348). Herefter følger en mere end 30 sider lang læsning af digtet, der ligeledes indeholder mange ekskursor til andre tekster. Det er på mange måder oplysende og relevant. Alligevel vil jeg tillade mig at synes, at det er et problem i analysen, at den kun i mindre grad modsvarer min oplevelse af digtet. At den ikke i tilstrækkelig grad prioriterer de ting, jeg som en trænet lyriklæser fornemmer, er de centrale i digtet. Det gælder bl.a. den ekstreme emfase på 'eg', 'meg' og 'mi' (disse ord optræder omkring 110 gange) samt den nådesløshed, voldsomhed og brutalitet, der præger isbjergets fremfærd og i høj grad er et fascinationspunkt i digtet.

I overensstemmelse med afhandlingens overordnede synspunkt om, at det er en kombination af subjektiv ekspression og udadrettet kommunikation, der kendetegner Uppdals lyrik i disse år, vil Claudi derimod fremlæse en social og moralsk dimension i digtet. Imidlertid kan jeg ikke se, at denne dimension skulle være udtalt og på ingen måde lige så markant som emfasen på jegets selvhævdelse og kompromisløshed. På side 366 står der, at digtet nok er en skildring af en suveræn digterpersonlighed, men en som dyrker sin suverænitæt som repræsentant for og til gavn for fællesskabet, og som derfor ikke er amoralsk. Men hvor ses denne væren til gavn for fællesskabet – hvor sætter digtet fokus herpå? Tilsvarende forklares brutaliteten af Claudi som led i en større og mere ædel åndelig færd (363), men skriver digtet sig i sin sidste strofe ikke netop eksplicit ud over enhver moralsk og etisk stillingtagen? Claudis læsning er allegorisk: Isbjergets færd tolkes som udtryk for digterhøvdningens fremmarch, men er det sikkert, at alt i digtet kan underordnes allegorien, måske endda 'bør' læses allegorisk? Kunne man ikke forestille sig, at megen af digtets fascinationskraft, af dets eget stråleskin, udgår fra den lettere rådvilde position, som det sætter os som læsere i?

Som jeg har påpeget tidligere, opfatter jeg med andre ord også denne læsning som meget styret og determineret af Claudis forståelse af digterskikkelsen hos Uppdal. Min grundlæggende reservation går på, at Claudi i sit forsøg på at påpege andre fortolkningsperspektiver end dem, den tidligere forskning har fremdraget, risikerer at bevæge sig for langt væk fra, hvad digtet selv står for; at han præsenterer en for snæver læsning af digtet og kommer til at give en for fremtrædende plads til forhold, som reelt er sekundære, fordi han ikke vil gentage, hvad der allerede er skrevet om f.eks. nietzschanisme, vitalisme og ekspressionisme. Spørgsmålet er, om læsningen reelt formår at møde digtet, som det er, eller om den bliver for farvet af de kontekstuelle briller, hvorigennem digtet anskues? Claudi vil gerne have tingene til at gå op, og afhandlingens tråde skal derfor samles i analysen af «Isberget», men måske er digtets virkelige styrke, at det netop ikke falder til hvile.

## VI

Afslutningsvis vil jeg gerne sige tak for anledningen til at læse afhandlingen og for diskussionen. Som det er fremgået, er mit hovedsynspunkt, at Claudi i sin afhandling har afdækket mange relevante og oplysende kontekster, der tilfører nye og interessante perspektiver til læsningen af Uppdals lyriske forfatterskab – og herunder blotlægger nogle forståelsesrammer, som ikke umiddelbart er inden for en moderne læsers horisont, men som afhandlingen gør nærværende igen. Det er et fortjenstfuldt og vigtigt arbejde. Men foruden de positive erkendelsesmæssige landvindinger, finder jeg også, der er nogle diskutabile konsekvenser af Claudis historiserende lyriklæsning. Som jeg har påpeget, kan man mene, at læsningerne nogle gange bliver for deduktive og reductive; at redegørelsen for de kontekstuelle forhold fylder meget og bliver for definerende for læsningen, således at den guides i én bestemt retning. Hvor jeg vil foretrække en åbning af digtenes betydningsindhold, risikerer denne tilgang at lukke og entydiggøre teksterne vel meget, ligesom det er en tilgang, der gennemgående er indholdsorienteret og kun i mindre grad opsøger det potentiale, som digtenes æstetiske og formelle aspekter indeholder. Til trods for disse indvendinger, er der dog ingen tvivl om, at det projekt, som Claudi har valgt at udføre, har han gennemført på en i høj grad overbevisende måde. Afhandlingen er på rigtig mange måder et fint stykke akademisk arbejde, og jeg er glad for at have haft lejlighed til at diskutere den her.